

BUITEN

8^e JAARGANG N°. 24

ZATERDAG 13 JUNI 1914.

Foto C. Steenbergh.

DE GOYERBRUG TE OUDEN RIJN BIJ UTRECHT.

Redacteur: Mr. A. LOOSJES.

INHOUD:

DE GOVERBRUG TE OUDEN RIJN BIJ UTRECHT. ILLUSTR. BLZ. 281	
DE GEHEIMZINNIGE VIOLIST, DOOR WILLIAM LE QUEUX (24) ..	282
DE WAKENDE BOOMEN AAN HET MEER, (GEDICHT), DOOR KÄTHE MUSSCHE ..	283
HET KASTEEL BIJJOEN, (SLOT), DOOR TOM SCHILPER-OORT, GEÏLLUSTREERD ..	BLZ. 284—287
DE BEDENKELIJKE DOCHTER, (SLOT), DOOR HESSEL JONGSMA ..	BLZ. 285
HET ROKIN TE AMSTERDAM, II, DOOR CORN. J. GIMPEL, GEÏLLUSTREERD ..	BLZ. 287—289
DE BREM, DOOR K. SIDERIUS, GEÏLLUSTREERD ..	BLZ. 290
DE HOED VAN MONS. DE ST. GÉROL, DOOR B. ..	290
DE GEWESTELIJKE UITVOERING VAN HET NED. GYM-NASTIEKVERBOND TE HOOFDDORP. ILLUSTRATIE ..	291
OPTOCHT VAN DAMES-GYMNASTEN DOOR DE BREESTRAAT TE LEIDEN OP DEN TWEEDEN PINKSTERDAG. ILLUSTR. ..	291
DE OUDE VIJFTIENDE-EEUWSCHE TOREN TE BALGOOIJ. ILL. MEDAILLE, UITGEGEVEN DOOR DE KOLONIALE TENTOON-STELLING TE SEMARANG. ILLUSTRATIE ..	292
VOORJAARSREGEN (GEDICHT), DOOR JAN J. ZELDENTHUIS ..	292
VARIA. ..	292

DE GEHEIMZINNIGE VIOLIST

door WILLIAM LE QUEUX.

(24)

(Geautoriseerde vertaling.)

HOOFDSTUK XIX.

„HEB je haar verteld, dat Miss Calvert niet aan zee-ziekte lijdt?”

„Jawel, meneer”, antwoordde Jeans. „Wat ze daarop zei, was dit: O, dat doet er niet toe, mijn middel zal maken dat ze zich heelemaal niet akelig voelt op de reis. Het lag me op de tong haar te vragen, meneer, of haar middel tegen zeeziekte net zoo goed hielp als dat wat ze mij tegen zenuwkrampen gaf, maar ik bedacht dat u me gezegd had, maar niet te laten merken dat ik wist dat het middel dat ze me gegeven had, vergift was”.

„Ja, vergeet vooral niet, dat ik je dat bevölen heb”, zeide ik snel. „Als je 't mocht vergeten, zouden de gevolgen wel eens noodlottig voor ons allemaal kunnen zijn, veel noodlottiger dan jij mogelijk acht”.

Hoe snel verwaagt de herinnering aan pijn, ziekte, verdriet, ja, van akeligheden van allerlei aard uit ons geheugen, als de last weder voorbij is. Den morgen waarop de storm zich had gelegd, waren wij allen zeer opgewekt. Misschien was het wel het gevoel van opluchting, gewekt door onze plotselinge verlossing uit de ellende, dat een reactie teweeg bracht die ons uitbundig vroolijk maakte.

„Ik geloof”, zeide Rosemary, terwijl wij langzaam over het dek liepen, en keken naar de azuren oppervlakte van de Middellandsche Zee, „ik geloof, dat ik wel de grootste lafaard aan boord was. Het was wonderbaarlijk welk een uitwerking jouw tegenwoordigheid op mij had, toen je temidden van alles mijn kajuit binnenkwam, zoo kalm alsof er niets buitengewoons gebeurde. Je bent wel heel dapper, Cyril!”

Ik geksheerde een beetje met mijn zoogenaamde dapperheid, maar toch niet al te erg, want men heeft niet zoo heel gauw de reputatie van dapper te zijn, en nu ik er een verworven had, was het niet mijn voornemen te doen alsof er heelemaal geen gevaar geweest was. En dus zeide ik:

„Zoo ik al een dosis moed heb, liefste, heb ik dit niet aan mezelfen te danken. Sommige mensen worden als lafaards geboren; anderen weer met een gewone hoeveelheid moed. Maar je vergist je als je denkt, dat jij de grootste lafaard aan boord waard. Ik zag veel grooter lafaards en dat waren geen vrouwen. Ik zag een jongmensch, dat letterlijk gebenede uitbrulde, ik zie geen kans om het anders uit te drukken. Hij was — ah, daar is Jeans!” riep ik plotseling uit, daar ik hem op een afstand teekenen zag staan geven dat hij mij wenschte te spreken. „Wacht hier, liefste, ik ben dadelijk terug”.

HOOFDSTUK XX.

EEN KAMENIER EN EEN GEHEIM.

Jeans keek zeer ernstig, toen ik op hem toekwam. Hij wenschte mij onder vier oogen te spreken, fluisterde hij mij toe, waarop ik besloot dat we het beste deden bij de verschansing te gaan staan en zacht te praten, terwijl we uitkeken over zee.

„Ik heb weer een praatje gemaakt met Miss Calvert d'r kamenier, meneer”, zei hij dadelijk, „en ze heeft me dit gegeven”.

Dit zeggende haalde hij eenige zeer kleine, netjes opgevouwen pakjes, in het geheel acht of tien, voor den dag, en gaf ze mij. „'t Middel tegen zeeziekte”, zeide hij laconiek. „En hier is de gebruiksaanwijzing”, voegde hij erbij, uit zijn vestzak een in elkaar gedraaid stukje papier halend, dat hij begon open te vouwen.

Ik merkte onmiddellijk op, dat die kleur van het papier grijs was. Nauwelijks had ik het schrift gezien, of ik herkende het. Het was het schrift van Louise Joubert.

Evenals de vorige, was de gebruiksaanwijzing kort. Iederen avond tegen bedtijd moest een van de poeders in een beetje water ingenomen worden.

„Dank je wel, Jeans”, zeide ik, terwijl ik de kleine pakjes en het papiertje in den zak stak. „Ik zal je later wel eens vertellen wat die poeders zijn. Heb je anders nog iets te vertellen?”

„Nou, meneer, ze begrijpt niet waarom Miss Calvert haar diensten als kamenier zoo ineens niet meer noodig heeft”, zeide hij. „Zij schijnt er erg boos over te zijn, of misschien doet ze ook maar alsof ze 't is”.

„Geloof je dat ze de reden vermoedt?”

„Nee, meneer, heelemaal niet. Tenminste, dat denk ik niet”.

„Verdenkt ze jou, dat jij iets oververteld hebt?”

„O nee, meneer! Waarom zou ze? Wij zijn de beste vrienden. Zij wou me een nieuw fleschje geven voor m'n zenuwkramp!”

„Neem 't dan vooral aan van haar”.

„Ik zal 't doen, meneer. Ze heeft 't me tegen vanmiddag beloofd”.

„Goed zoo. We kunnen al deze dingen als bewijsmateriaal gebruiken, want ik ben van plan haar te laten arresteren zoodra we in Napels aan wal gaan”.

„Op welken grond, meneer?”

„Omdat ze geprobeerd heeft jou te vergiftigen; en misschien ook voor de poging om Miss Calvert te vergiftigen. We zullen zien”.

Ik bedacht dat het niet gemakkelijk zou gaan haar gearresteerd te krijgen in een vreemd land, maar toch wilde ik het probeeren. We zouden Napels aandoen en op een andere boot overgaan. Waarschijnlijk zouden we twee dagen te Napels blijven. En deze twee dagen moesten mij mijn kans geven.

Wat mij ondertusschen zeer verbaasde, was, dat het schrift op het tweede stukje papier, dat het meisje aan Jeans gegeven had, ook in Madame Joubert's handschrift was. Ik haalde het weder uit den zak en las de geschreven gebruiksaanwijze. Ja, de krabbels waren hetzelfde en het papier eveneens.

Nauwelijks was ik naar Rosemary teruggekeerd, of ze begon mij te ondervragen naar de kamenier, en het zonderlinge van haar afwezigheid. Toen wendde zij zich tot haar oom, die zich even tevoren weder bij ons gevoegd had.

„Hoe lang denkt Theresa nog ziek te zijn?” vroeg zij kregelig. „Nu de zee zoo glad en het weer zoo mooi is, moest ze toch probeeren op te staan!”

Calvert en ik wisselden een blik. Toen antwoordde hij:

„Om je de waarheid te vertellen, Theresa is er heel naar aan toe geweest. Ze is op dit oogenblik zoo ziek, dat ik besloten heb haar in Napels in een ziekenhuis te laten opnemen, of anders aan de zorgen van een Engelschen dokter daar toe te vertrouwen. Zij kan de reis niet voortzetten”.

Rosemary wendde zich snel tot hem.

„'t Arme kind!” riep ze uit op medelijdenden toon. „Wat akelig! Dat hadt u mij eerder moeten vertellen. Wat heeft haar gescheeld?”

Ziende dat haar oom niet goed wist wat hij hierop moest antwoorden, viel ik snel in:

„Tijdens den storm werd zij uit haar kooi geworpen, en — en bonsde met haar hoofd hevig tegen den rand van de deur, zoodat ze twaalf uur lang bewusteloos is geweest. We durfden het je niet vertellen, omdat we bang waren dat het je te erg zou aangrijpen; maar nu je het zoo op den man af vraagt, voel ik, dat ik het je moet vertellen”.

Rosemary was er zeer van onder den indruk. Ze had Theresa van 't eerste oogenblik graag gemoogd, en meende eindelijk eens een kamenier gevonden te hebben, die haar in alle opzichten beviel. Terwijl de vreeselijke leugens omtrent het „ongeluk” met de kamenier van mijn tong rolden, had Calvert plotseling zijn kijker opgeheven, en verdiepte zich geheel in de beschouwing van een denkbeeldig schip, dat hij aan den gezichtseinder beweerde te zien. Ik trachtte van onderwerp te veranderen, maar Rosemary bleef erop doorgaan.

Plotseling klonk er een stem achter ons, en allen tegelijk keerden wij ons om. Theresa, zedig, eerbiedig, klaarblijkelijk volkomen gezond, en zelfs nog knapper, naar het mij voorkwam, dan ik haar eerst gevonden had, stond voor ons.

„Ik hoop, dat u weer heelemaal in orde bent, juffrouw”, zeide

zij met haar zachte stem, zich tot Rosemary wendend. „Kan ik ook iets voor u doen, juffrouw?”

Rosemary gaf geen antwoord. Voor het oogenblik waren wij allen te zeer onthutst om iets te zeggen. Rosemary was de eerste die haar kalmte herkreeg. „Niets, dank je!” zeide ze onverschillig. „Het doet me plezier dat je weer heelemaal beter bent. Was je erg naar?”

„Niet zoo heel erg, dank u, juffrouw. Maar, met uw permissie, juffrouw, wou ik u zeggen, dat ik, als we in Napels aankomen, uw dienst wou verlaten”, voegde zij er beleefd bij.

„Verlaten!” riep Rosemary nog al kalm uit. „Als je er op staat, kun je het natuurlijk doen, maar het spreekt van zelf, dat je je maand loon er bij in schiet. Ik wilde wel eens weten waarom je me den dienst opzegt! Voel je je niet gelukkig?”

„O neen, dat is het heelemaal niet, juffrouw”, antwoordde het meisje snel. „De heele kwestie is, dat ik mij wensch te verbeteren, en ik heb een aanbod voor een betere positie”.

Zij wendde zich om, en liep het dek af, blijkbaar zeer over haar zelve voldaan.

„Beste oom”, zeide Rosemary, nadat Theresa ons verlaten had, „als u meent dat het arme kind iets gedaan heeft dat u ergerde, vind ik het schandelijk van u, dat u zoo hard voor haar bent”.

„Dat is het heelemaal niet”, antwoordde Calvert. „Het is niets van dien aard, dat verzeker ik je. Het is iets veel, veel ergers. Zooals ik zeg, ik kan het je niet uitleggen, tenminste nu nog niet. Wil je me niet gelooven, lieve? Wil je ons beiden niet vertrouwen, als we je dit plechtig verzekeren?”

Doch Rosemary luisterde niet langer. Zij keek recht voor zich uit, op een versufte, angstige manier. Toen ik mij snel omkeerde, en de richting harer oogen volgde, zag ik twee gestalten over het dek naderen. Zij waren geen tien pas meer van ons af.

Gasperini en Madame Joubert waren onze mede-passagiers! Ik stond daar, en kon mijn oogen nauwelijks gelooven.

HOOFDSTUK XXI.

DE MUZIEK IN DEN NACHT.

Onmiddellijk giste ik, dat Theresa van het begin af aan geweten had, dat Gasperini en Madame Joubert aan boord waren, dat zij naar alle waarschijnlijkheid gedurende de reis met hen in verbinding had gestaan, en dat dit alles deel uitmaakte van het een of andere geheime complot!

Toen dacht ik aan alles wat er daarvoor gebeurd was, en hilverde bij de gedachte, hoe Rosemary nog maar op het randje af ontsnapt was. Het leek mij nu volkomen duidelijk, dat, toen Theresa zich voor de opgevallen plaats van kamenier had aangemeld, zij gehandeld had volgens instructies van Madame Joubert, die, hetzij zij Gasperini's vrouw was of niet, toch een zeer intieme vriendin van hem moest zijn.

Noch Gasperini noch zijn gezellin hadden het geringste teken van herkenning gegeven toen zij ons op het dek passeerden. Waar waren zij gedurende de geheele reis geweest? Zonder twijfel beneden in hun hut. Toen Theresa van haar meesteres verwijderd werd gehouden, moest zij achterdochtig geworden zijn en haar vrees aan mevrouw Joubert meegedeeld hebben, en misschien zelfs wel aan Gasperini; en dit was zeer waarschijnlijk de reden geweest dat zij hun tactiek veranderd hadden. Het leek mij inderdaad alles nu zoo duidelijk, dat ik niet eens de moeite nam mijzelven af te vragen of ik ook dwaalde in mijn gevolgtrekkingen.

Waar gingen ze heen? Ik had dikwijls in de bladen gelezen, dat Gasperini een mooie villa te Sorrento bezat. In een krant had ik er zelfs een afbeelding van gezien. Waarschijnlijk gingen ze dus hierheen terug. Wij waren nu tot op enkele uren van Napels genaderd, en ik hoopte, dat wij bij onze aankomst dezen afschuwelijken man en zijn huichelachtige vrouw voor het laatst zouden zien, en tevens Theresa, die zich, naar ik veronderstelde, nu bij hen had gevoegd. Onder de gegeven omstandigheden besloot ik geen stappen te doen om het meisje te laten arresteren, want ik voorzag, dat de formaliteiten in Italië eindeloos zouden zijn, en het oponthoud en de onkosten aanzienlijk, en ik had per slot geen tastbare bewijzen, dat zij werkelijk geprobeerd had Jeans te vergifigen.

Hoe heerlijk lag daar de Golf van Napels, toen wij er onder het volle zonlicht langzaam binnenstoomden. Ikzelf was er reeds tweemaal geweest, doch dit was de eerste maal voor Rosemary, en terwijl wij tegen de verschansing geleund stonden en de stad al grooter en grooter zagen worden, werd zij werkelijk geestdriftig bij het zien van haar schoonheid en schilderachtigheid.

Wij loeerden eenige dagen in het hotel Bertolini, en bezochten iederen dag de plaatsen waarvan zij reeds zooveel gelezen had, en die zij lang gewenscht had te zien. Wij gingen naar Pompeï, en maakten de gewone toeristen-uitstapjes naar Capri, en dergelijke interessante plaatsen. Zoo gingen de dagen voorbij, doch sinds dat uur aan boord van de „Messina” hadden wij niets verder vernomen van Gasperini, Joubert of van Theresa. Zelfs bij het aan wal gaan hadden wij hen niet meer gezien. Hadden zij zich ontscheept, of zetten zij hun reis verder oostwaarts voort? Ik probeerde een passagierslijst te bemachtigen, vóór wij van boord gingen, om te zien naar welke haven het echtpaar op weg was, doch het was mij niet gelukt.

Dagelijks gaan er booten van Napels naar Palermo, en binnen een week waren wij op het heerlijke Sicilië. Na een paar dagen te hebben doorgebracht in het aardige Villa Igiea-hotel te Palermo,

waar de golven de oevers van den hoteltuin bespoelen, staken wij het eiland over, en kwamen eindelijk te Taormina in het San Dominica hotel aan, dat oude, eigenaardige, kloosterachtige hotel, waarvan wij reeds zooveel gehoord hadden, en dat geheel aan onze verwachtingen beantwoordde. Op zijn manier was het werkelijk eenig, met zijn dikke solide muren, de zware tralievensters met zijn binnenplaats die geurde van oranjebloesems en vlamde van de roode poinsettias, om nog niet eens te spreken van het schitterende panorama dat zich voor ons ontvouwde.

Ook hier was veel te zien. Wij bezochten Amalfi, Ravello en andere belangwekkende plaatsen. Rosemary werd zoo aange-trokken door de ruïnes van het oude Grieksche theater dat zij er wel uren had willen doorbrengen, peinzende over de glorie van het verleden. De geurige lucht van Zuid-Italië, en misschien de algeheele verandering van omgeving, schenen haar nieuw leven bij te brengen. Met den dag werd zij sterker, en dagelijks ook werd zij mooier en beminnelijker. Een maand in dit klimaat, en zij zou, dit voelde ik, een nog beter gezondheid genieten dan zelfs vóór haar ziekte.

Wij waren den geheelen dag uit geweest, en ik was op zeke-ren avond alleen met haar in het San Dominico, uitkijkend op de door de maan verlichte baai die zoo wonderveel lijkt op een meer, en genietend van het volmaakt rustige van dit heerlijk schoone tafereel. Van tijd tot tijd kwam het geluid van riemen, die zacht en rhythmisch in het water gestoken werden, tot ons, vergezeld van brokstukjes welluidend gezang, terwijl wij nu en dan zelfs het kabbelen van het water tegen de zijden van de boot duidelijk konden hooren, een klein, donker voorwerp nu en dan langzaam in den smallen lichtstreep dreef, die tot niets wegljnde aan den verren horizon, en dan weder in de duisternis verdween, terwijl boven ons de sterren flonkerden met die wondere helderheid, die zoo karakteristiek is voor het Zuiden. Ik vermoed dat wij daar wel meer dan een uur moeten gezeten hebben, in gedachten verdiept, en slechts nu en dan met lange tus-schenpoozen een korte opmerking wisselend. Hoe lang we nog zoo hadden kunnen blijven zitten weet ik niet, indien onze gedachtengang niet plotseling onderbroken ware. Waar was het? Waar kwam het vandaan? De muziek van een viool kwam, naar het leek, uit de doodelijke stilte aandrijven, en vervulde den nacht met hemelsche klanken. Zóó ongemerkt had de muziek de vol-maakte stilte bekropen, dat ze in onze zinnen scheen binnen te sluipen, en ze kalmeerde zooals een zenuwstillend middel zou doen, en ons gevangen hield onder een betoovering, zóó dat wij geen van beiden een woord konden uitbrengen.

Onbeweeglijk zaten wij daar alsof wij betooverd waren. Minuut na minuut verstreek en ieder oogenblik werd mijn brein meer bevangen door deze klanken. Het was of een groote golf van emotie, van diep, geheimzinnig gevoel uit het onbekende opge-deind was, en mijn wil verlamde en mijn vermogen om te voelen doodde. Ik zat daar, geheel verdoofd en overmeesterd. De muziek werd steeds betooverender, en steeds meer overweldigde zij mij: meer en meer zonk zij tot in mijn ziel. Ik kon mij evenmin be-wegen als spreken: ik had nu evenmin mijn wil kunnen uiten als denken aan de dingen van het dagelijksch leven. Ik verloor alle berekening van tijd, geheel in beslag genomen en geconcentreerd als mijn geestvermogens waren. Wanneer had ik die muziek het laatst gehoord? Waar had ik haar gehoord? Ah ja!

Toen de muziek eindelijk zweeg, schoten mij gedachten aan Gasparini door het hoofd. Tot dan toe had de muziek mij zoo geheel gevangen gehouden, dat ik er niet bij stil gestaan had wie de speler kon zijn.

Gasparini! Was Gasparini de speler geweest? Het leek onmoge-lijk—en toch, waarom zou het onmogelijk zijn? Kon hij niet hier in Taormina zijn zonder dat wij dit wisten, juist zooals hij aan boord was geweest zonder dat wij het een oogenblik vermoed hadden? Wie anders dan Gasparini, de groote kunstenaar, kon die muziek voortgebracht hebben? Mij omwendende, keek ik naar Rosemary, die dichtbij mij zat, met slechts haar profiel zichtbaar, en dit nog onduidelijk. Onbeweeglijk als een beeld, scheen zij het niet te hooren toen ik haar aansprak. Ik herhaalde de vraag die ik haar gedaan had — wat het was herinner ik mij niet meer. Blijkbaar had zij mij niet verstaan en was zich zelfs niet bewust van mijn tegenwoordigheid.... (Wordt vervolgd).

De wakende boomen aan het meer.

Het meer ligt zilverwit in 't zomerzonnevuur
en wiegt zijn golven in een jolig-blijden maat;
het licht is rijk en schenkt in eeuwig-schoone daad
zijn schat, terwijl de golven dansen jong en puur.

De boomen staan te wachten in het middaguur
en luistren, hoe de wind langs 't water zingen gaat;
zij staan er als een groene, steunend-sterke muur,
die waakt, dat niemand 't schenden van het meer bestaat.

De boomen zijn de wakers in het lage land
en zien geboort' en dood van elken zonnebrand.
Zij zijn als dapp're krijgers in een zwaren kamp,
maar blijven recht, omdat een ieder vreugdige weet,
dat zij de weorders zijn van menig droeve ramp
en dat het meer niet door de wilde winden leed....

KÄTHE MUSSCHE.

Foto Aug. F. W. Vogt.

KASTEEL BILJOEN. DE GROOTE ZAAL.

BILJOEN.

(Slot).

HET slot, nu lusthof, bleef buiten de historische gebeurtenissen. Het eenige te vermelden feit is, dat von Bülow, die ons helpen kwam de Franschen, nu een eeuw geleden, te verdrijven, in het kasteel overnachtte op den 30 November 1813.

Den 18ⁿ November 1827 overleed de toenmalige eigenaar en werd zijn lijk in den grafkelder te Beekhuizen bijgezet. Zijn zoon, Alexander Jacob, erfde de bezitting, en toen deze in 1848 overleed, zonder kinderen na te laten, ging het goed over in handen van zijn zwager, Govert Johan Adolf, baron van Hardenbroek, na wiens dood, in 1853, het verviel aan diens zoon Johan Frederik. Deze heeft de heerlijkheid en alle zorg, die er reeds door den

heer van Spaen aan besteed was, in eere gehouden. De beeren en de leeuwen, die, tien in getal, de leuninggen der steenen brug, die thans naar het huis voert, bezetten, omklemmen even zoveel schilden, met de wapens van Govert van Hardenbroek, van diens vrouw Justine van Spaen en die der vrouwen, waaruit zij sproten van vaderszijde. Bovendien vertoont de voordeur, eveneens in dien tijd, in Duitschen renaissance stijl, vervaardigd, o.a. de wapens van van Hardenbroek, van Spaen en van Hogendorp.

Tevens beheerde hij zorgvuldig de door de familie van Spaen verzamelde oudheden, welke verzameling, die hij uitbreidde, zich in groote vermaardheid verheugen mocht. Des te meer te betreuren is het, dat toen baron van Hardenbroek in 1871 te Parijs overleed, de geheele verzameling naar Frankrijk werd geëxpedieerd om daar onder den hamer te worden gebracht en daardoor ophield te bestaan, verspreid werd naar de vier windstreken. Op wiens bevel, of naar aanleiding waarvan dit geschiedde, is mij niet bekend.

Kort daarvoor was de vader van den huidige eigenaar, de heer J. H. W. Lüps, eigenaar van Beekhuizen geworden, en een jaar na het overlijden van Baron van Hardenbroek werd hij, door aankoop, mede-eigenaar van Biljoen. Deze begon grondig de economische toestand van het goed te verbeteren en het rentegevender te maken. Veel oud hout werd opgeruimd, ruimte en lucht om het huis gemaakt. Zijn zoon, de tegenwoordige eigenaar, die het in '79 erfde, zorgde voor jonge aanplant, en zoodoende verkeert het goed thans frischer dan voorheen, in goeden staat, en berust het bestaan op een goeden basis, door den rentmeester, de heer Beek, daarin gehandhaafd.

Genoemde heer had ook de welwillendheid mij rond te leiden door het kasteel zelve, ten einde het te kunnen aanschouwen in den staat waarop het zich op 't oogenblik bevindt.

Door de deur, waarop buiten de wapens prijken, treedt men in een groote hal, waarin zich, behalve twee zeer fraaie oud-Hollandsche kasten, twee groote Chineesche vazen bevinden. Het statige karakter is geheel in overeenstemming met den indruk, die men van buitenaf krijgt. Hier is een entree, die tusschen de verschillende kamers en buiten, een volkomen harmonische overgang vormt. Rechts aan de voorzijde is de rechter torenkamer, de z.n. Indische kamer. Fraaie Oostersche doeken bekleeden de muren; bijzonder rijk geornamenteerde stoelen en tafels van Indisch snijwerk, Moorsche en Perzische bibelots, Chineesch en Japansch vaatwerk geven een bijzonder cachet aan dit vertrek, dat, in den schijn van door lila-gordijnen getransformeerd licht, een zeer bijzonderen indruk maakt.

Door de hal terug, komt men links in den salon, in Louis XIV—Louis XV stijl. Hier is ook de torenkamer, waaruit men een prachtig uitzicht geniet op de naaste omgeving, op de vijver en de grachten, die in het fraaie herfstweder, de blauwe hemel

Foto Aug. F. W. Vogt.

KASTEEL BILJOEN. HOEKJE VAN DE STUDEERKAMER.

en de hooge herfstinten-rijke boomen weerspiegelen.

Daarnaast is de eetkamer, waar belangwekkende gobelins de wanden bedekken, evenals in de studeerkamer, die in het vertrek der rechter-achtertoren is. Deze wandbekleding uit de Lodewijk XIV-tijd, behoort tot het fraaiste wat men zich voorstellen kan. De voorstellingen der bosschages, waarin herten dolen, van tuinen, vijvers in den stijl van dien tijd, met watervallen en statuën, vormen een in het milieu alleszins passend décor.

Het fraaiste vertrek is echter de zaal, op de eerste verdieping boven de hall gelegen, die in late Louis XVI stijl, bovendien voorzien is van pleisterwerk' welks figuren in de vier hoeken der zoldering, groepen van bij de jacht, de landbouw, den krijg enz., te gebruiken tuig voorstellen. Bovendien zijn in den tijd na 1770, door een Italiaansch beeldhouwer fresco's aangebracht, die verschillende overblijfselen uit de Romeinsche oudheid weergeven, als het Pantheon, de tempel der Goden, die gesticht is in den tijd na Augustus en een voorportaal bezit, door 16 Corinthische zuilen geschraagd. Verder zijn er obelisk en zuilen, de graf-tombe van Augustus bij den Tiber, (door hem zelf) opgericht en nog meer dergelijke plaatsen in beeld gebracht. Een fraaie kaarsenkroon verlicht de zaal.

De zaal en het ameublement zijn zeegroen met wit, wat in den aanvang eenigszins wonderlijk aandoet, maar welks schoone combinatie men op den duur misschien kan apprecieeren. De vorm en de ruimte dezer zaal zijn bij uitstek harmonisch, evenals de bouw van het kasteel in z'n geheel, wat verhouding betreft.

Dat moge bij een wandeling rond het kasteel blijken, langs den fraaien vijver en den wal langs de gracht. De dekking der torens is veel vroeger natuurlijk eenvoudig puntvormig geweest. De klokvorm is van lateren datum, uit de tijd der restauratie wellicht, in de zeventiende eeuw. Toen heeft het huis waarschijnlijk vele veranderingen ondergaan, die de verwisseling van bestemming van slot tot buitenverblijf meebracht. Zoo heeft ook vanzelfsprekend, iedere tijd haar invloed erop doen gelden. Een zuiver beeld van z'n oorspronkelijken bouw wordt dus nooit verkregen, maar er blijft genoeg over om te kunnen bewonderen.

Het huis verlatend zijn op het ruime voorplein rechts de stallen en bediende-woningen, alsmede het kantoor. Deze dateeren uit denzelfden tijd als de verandering van 't slot in buitenverblijf. Vandaar heeft men een mooie doorkijk op de inrijlaan, en steekt boven het groen in de verte, Velp's toren uit.

Zoo hebben we dan de tocht om het kasteel mede volbracht; nog een kleine wandeling door het pad, langs de watervalletjes van weleer, en langs den Hoenderhof, en we kunnen ons voorstellen de welvaart, die het goed beheeren eener dergelijke uitgestrektheid kan meebrengen. Het schijnt wel, dat, hoe heviger het moderne leven zich in de steden concentreert, des te vrediger daarbuiten het leven tot de rust terugkeert, „de rust van het eenvoudige leven des landsmans”, het zoozeer geprezen, en toch door zoo weinigen gevolgd, ondanks het goede voorbeeld van zoovelen. Zoo blijven deze plaatsen, waarom zooveel vroeger de strijd zich concentreerde, thans de oasen, waar we te midden der heilbrengende natuurschoonheid, de kalmte terugvinden, die we voor ons leven behoeven. Eene wisseling van waarde, door de eeuwen bewerkstelligd!

TOM SCHILPEROORT.

DE BEDENKELIJKE DOCHTER.

(Slot.)

IN een tot op de gaanderij gevuld kerkgebouw, waar alleen de kerkeraad tot den laatsten man afwezig was, hield dominee den volgenden Zondag een preek over de vreugden des levens. Hij betoogde, dat geen uitspanning of vermaak te veroordeelen was, als men maar met een rein hart zich verstrooide. Zijn meening was dat God welgevallen had in ieder schepsel, dat zich door onschuldige uitspanning met het leven verzoende, en niet in opstand kwam of morde tegen zijn lot. Hij beweerde, dat er zwartkijkers en achterdochtigen genoeg waren in de wereld, doch dat schaarsch was het aantal dergenen, die met een rein en onbezwaard gemoed zich zonder bijgedachten konden overgeven aan de vreugde. In het besluit van zijn preek mat hij de maat

Foto Aug. F. W. Vogt.

KASTEEL BILJOEN. HOEK VAN DE GROOTE ZAAL.

zijner afwijkende meening tot den boord toe vol, door te beweren, dat de bekwaamheden van het leeraarsambt niet scholen in uiterlijke statigheid en ernst, en een schijnheilig afzweren van de vermakten dezer wereld, maar in blijmoedig dienende liefde, die ook geringe en schijnbaar lichtzinnige uitingen niet versmaadt om wél te kunnen doen...

Waarschijnlijk weerhield alleen de heiligheid van het kerkgebouw de bezoekers om te ontbranden in heftige oppositie, doch in de café's, waar werd nageboomd over dominee's rede en op den dijk, waar de menschen in drukke groepjes bijeenliepen, werd menig autodafé voor den weerspannigen dominée gestookt.

Trien Meyerman, wie, meer nog dan den wild-vreemden dominee, de inbreuk op de zeden van het dorp geweten werd, kon zich dien dag en de volgende dagen nauwelijks vertoonen en de houding

Foto Aug. F. W. Vogt.

KASTEEL BILJOEN. DE HAL.

tegen haar bouwkundigen broer was plotseling weer gedeceideerd vijandig geworden. Teruggestooten uit het dorpsleven, vond zij echter troost en steun bij den jongen dominee, die elke week een paar avonden voor haar beschikbaar had.

Zij was een middelmatig intellect en zeer geneigd tot sentimentaliteit, doch den eersten tijd vond de jonge predikant haar nabijheid weldadig, wanneer hij den heelen dag had besteed aan vermoeiend huisbezoek. Een avondwandeling met haar, de grauweheid van de wazig overdampde weiden in, gaf hem het vertrouwen terug, dat de halsstarrige Vaartwijkers door hun bitse stroefheid hadden geblutst. Soms, wanneer het pad ongelijk was of glibberig door den avondwasem, liepen zij gearmd en hij vond dit alles heel natuurlijk en vanzelf sprekend, zonder iets meer voor Trien te voelen dan welwillende, en, ondanks zijn jeugd, vaderlijke vriendschap. Haar vrouwelijkheid had voor hem geen bekoring, hij waardeerde haar geest, die, voor dit dorp, een haast Fransche levendigheid had.

Vader en moeder Meyerman moedigden den omgang met dominee aan. Zij voelden zich voldoende veilig achter hun reputatie van door kinderen snood getyranniseerde ouders, om in een inniger verbintenis met den predikant alle heil te zien. De koster harkte nooit welgemoeder de smalle kerkhofpaadjes, dan wanneer hij wist hoe in de schaduw achter een grafsteen dominee en Trien zaten te praten of te lezen, en zijn vrouw rimpelde nooit zorgvuldiger de bandjes van mutsen en broeken, versch van waschgeur, dan met de gelukkige zekerheid dat in het kleuterige prieeltje de beide jonge menschen thee dronken. Doch in het dorp zorgden zij er voor, alle beklag in ontvangst te nemen als begeerde munt en zij overtroffen in meewarig hoofdschudden alle belangstellenden. . . .

* * *
Al maanden had dominee bijna geen menschen in de kerk en dat verdroot hem zeer. De omgang met Trien had weinig bekoring meer voor hem, en hij zon op middelen om zich wat van haar los te maken, zonder het dorp eenige concessie te doen. Want dit voelde hij sterk en overtuigd: hij zou eerder Trien trouwen (op een beroep elders had hij helaas geen kans), dan ook maar eenige tegemoetkoming te betoonen tegenover wat hij vond achterlijke bemoeizucht te zijn.

Toen hij na een rijp beraad meende een middel gevonden te hebben, polste hij terloops Trien, of zij iets voelde voor het oprichten van een mandolineclub.

— Hier op Vaartwijk? vroeg ze.

— Ja, natuurlijk.

— Ajakkies. En ze doen het toch niet ook.

— Dat is te probeeren. Zeg, als jij dan eens presidente werd, ik meewerkend beschermheer, wat?

De eerezucht joeg het bloed in gusden naar Trien's bleeke wangen. Haar oogen tintelden van verlangen, naar de hulde en wieroek die ze speurde in de plots voor haar in uitzicht gestelde toekomst. Het was pijnlijk te bedenken, dat ze den predikant dan zou moeten deelen met anderen, doch zij had aan een overwinning, een triomf op de dorpsmeisjes, die haar minachtten, te zeer behoefte, om te treuren om dat ééne verdriet en zij vond trouwens reeds een opwindende vreugde in het bespreken der plannen.

In de krant, ieweren Zaterdag uitkomend in een naburige stad, vonden aan het eind dier week de Vaartwijkers de volgende, groot gedrukte advertentie:

MANDOLINECLUB VAARTWIJK

Bestaande club wenscht nog eenige damesleden aan te nemen. Kennis van muziek niet uitdrukkelijk vereischt. Kosten aankoop instrument niet hoog. Brieven, enz. onder letter . . . bureau dezes.

Bezoekers van het café van juffrouw Van Slag, waar de courant op de leestafel lag, ontdekten de advertentie het eerst.

— Zeg, vroeg een der bezoekers aan de weduwe, — zeg vrouw Van Slag, ken jai hier een manderlien-club op Vaertwaik.

— Een manderlienclub hier? Nieuwers van 'heurd, m'n goeie man.

— Zoo, 't staet aers in de krant, hier.

De bezoeker las de advertentie voor. Juffrouw Van Slag riep met luider stemme Fie, die opgeschrikt haar hoofd stak door het deurtje naast de tapkast.

— Maid, is hier op Vaertwaik 'n manderlienclub?

— Wel neen 'et moeder.

— 't Staet in de krant, zegge ze hier.

— 't Ken niet. Laet den 's. kaike!

Fie op haar beurt nam de krant, las, haast spellend om nauwkeurig de woorden op te nemen.

— Deer begraip ik gien laers van. Jullie, manne!

De in de tapkamer vergaderde mannen tastten evenzeer in duisterheid.

Daar kwam dominee door een zijdeur binnen. Hij was verstokt geheelonthouder, doch moeder Van Slag en hij hielden, als twee gelijkwaardige autoriteiten elkaar te vrind, en zoo kwam hij een enkelen keer een glaasje spuitwater drinken of een partijtje biljard spelen met de zeer in het spel bedreven herbergierster.

— Dominee, weet u iets van 'n manderlien-club of? vroeg de propre weduwe toen nauw zijn vage groet in de groote zaal verslonken was.

— Zeker wel! zei hij kalm.

— Maer dominee, je wou toch niet zegge, dat wai, op Vaertwaik, 'n manderlienclub hewwe?

— Zeker! zei de predikant met dezelfde gelijkmoedigheid.

De aanwezigen kwamen nu nieuwsgierig om hem heen staan.

— 't Zel wel! zei Fie, 'n beetje wantrouwend.

— Toch wel, Fie, ik ben zelf lid!

— Nô, dominee.

— Toch! De club bestaat al een paar maanden. Kom, jullie weet er alles van. Trien Meyerman is ook lid!

Er was een oogenblik algemeen losbreken van kreten en lachen. Fie van Slag was het eerst vragens gered.

— Wie benne d'r nog meer lid van?

— Nog niemand, Fie. We zijn juist zoekende naar nieuwe leden. Duo's spelen wordt op den duur eentong!

Juffrouw van Slag hoorde wantrouwig toe. Ze had een gevoel of ze zienderoogen misleid werd, maar niet precies wist, waar de aanvang van het bedrog school. Plotseling vorschte ze:

— Maer dominee, ik docht dat jai en Trien Mayerman. . . .

— Wat dàcht u? vroeg de predikant strak.

— Nietwaar, Fie, ze dochte 't allegaar, dat hai en Trien. . . .

— Tôch niet, vrouw van Slag!

— Dus is 't miens met die manderlienclub?

— Ja, Trien en ik hebben wat amusant worden en 't is werkelijk hoogst onschuldig. De ouwe kamer. . . .

vòorgeoefend! Is het niets voor uw dochters? Het kan heel Brigitta schenkt een kopje thee en ik zorg voor de consistorie-

* * *
De mandolienclub heeft nu zestien leden en Vaartwijk heeft zich met de muzikale aanwinst, zoowel als met den dominee verzoend. De kerkeraad heeft na rijp beraad vrede gesloten en het enig bedenkelijke in de oogen van het dorp is, dat juist die aanstoot gevende Trien Meyerman presidente moest wezen, al wordt achteraf graag erkend, dat niemand voor zulke mentale muziklessenaars had kunnen zorgen als de broer van de praeses!

HESSEL JONGSMA.

Foto Aug. F. W. Vogt.

KASTEELBILJOEN. WANDDÉTAIL IN DE GROOTE ZAAL.

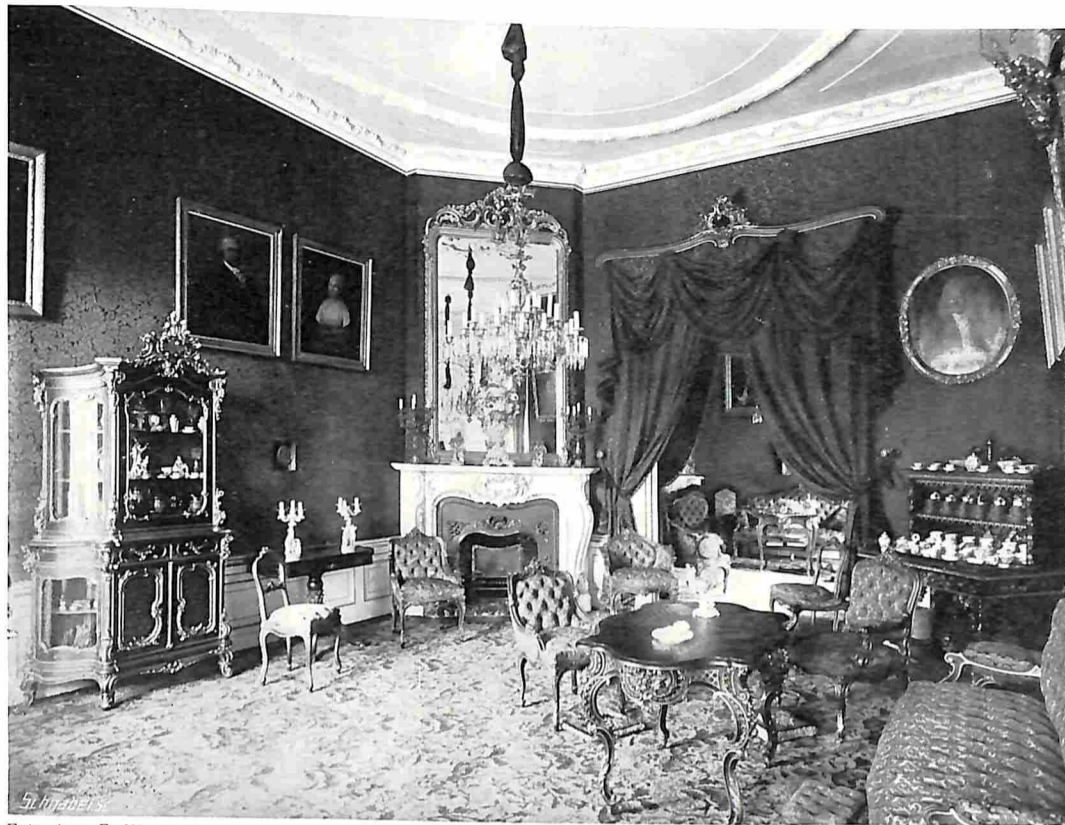

Foto Aug. F. W. Vogt.

KASTEEL BILJOEN. KIJKJE IN EEN DER SALONS.

HET ROKIN TE AMSTERDAM.

II.

DE OMGEVING DER GRIMNESSESLUIS.

EEN van de merkwaardigste Amsterdamsche stadsgedelen is het gedeelte Rokin, dat voor korten tijd nog werd aangewezen met den naam Oude Turfmarkt en zich afgesloten ziet door de Langebrug aan de eene en de Doelenburg aan de andere zijde.

Op onzen oudsten plattgrond (1544) is van die Turfmarkt nog niets te zien; de drie schepjes, die men er te dezer plaatse op geteekend vindt, zijn geen turfschuiten, maar vertegenwoordigen de kalk-, baksteen- en brandhoutschepen, waaraan hier en langs den wal bij de Heilige Stede een plaats is toegewezen, omdat het er in 't Damrak te vol voor werd. Ook de Grimnessesluis als zoodanig bestaat nog niet, maar heel binnenkort, in 1547, zal besloten worden tot het bouwen van die sluis en dan zal tegelijk de turfmarkt, waarvoor het aan de Papenbrug te benauid wordt, naar hier verplaatst worden. Een jaar later staat het huisje, waar de turfvolsters en -draagsters samenkomen om te loten of te dobbelen om het werk, reeds op „'t Nieuwe lant", zooals 't hier nog heet, tegen 't „Nieuwe Nonnen-convent" aan, dat zich van het Convent der Oude Nonnen tot hier aan den wal uitstrekt; en 23 Juli 1549 staat het Nieuwe Convent den noodigen grond aan de stad af om ter plaatse een kade langs den Amstel (Rokin) te maken. Hier breekt dus het geboortetijdstip van de Oude Turfmarkt aan.

Al spoedig wordt het hier nu een buurt-in-opkomst. De bedrijvigheid van de turfschepen noch het lawaai dat uit den Steetuin (stadstimmerwerf) opstijgt — op den hoek van de Oude Turfmarkt en de (latere) Doelenstraat, waarheen de vroegere „scafferie" in 1546 van den Grimburgwal is overgeplaatst — kan een beletsel zijn om het Nieuwe lant tot een veelbegeerde woonplaats te maken. We zullen er weldra tal van flinke huizingen of de oude bij den Steetuin zien vervangen, of nieuw verrijzen, van welke laatste er nog een paar den tand des tijds tot heden hebben weerstaan.

Te voren echter zal, met de dagen der alteratie, veel verdwijnen wat aan oude

toestanden herinnert. Het Nieuwe Nonnen Convent ziet een deel van zijn grondgebied ingenomen door de Gasthuiskerk met het nevensliggend kerkhof (het terrein van het latere Binnengasthuis.) De St. Pieter, die op een pakhuis aan de Oude Turfmarkt staat — het pakhuis behoort aan 't St. Pietersgasthuis — en die nog altijd door de turfschippers met devotie wordt gegroet als zij den Grimburgwal invaren, zal zijn sleutels moeten afgeven en een lauwerkrans om 't hoofd krijgen, zoodat niemand er den ouden heilige meer in herkent. Zelfs de aardige poortjes aan den Steetuin zullen weggenomen worden, hoewel ze voor de toekomst bewaard blijven: het eene wordt geplaatst in de St. Luciensteeg vóór het nieuwe Burgerweeshuis; het andere vindt men terug op den Oudezijds Voorburgwal vóór de Illustre school. Gelukkiger dan St. Pieter blijft St. Dionisius vroelloopig bewaard; zijn afbeeldsel, het afgehouwen hoofd op de handen, heeft nog zeer lang (denkelijk nog na 1870) gestaan op een steen boven een poortje op de Oude Turfmarkt, dat destijds toegang gaf tot het Nieuwe Nonnen Convent.

„Over de grimnessesluis bij het gasthuys ofte de oude turfmarkt" (dus waarschijnlijk op de plaats der hoekhuizen Rokin, die in het Binnengasthuis zijn opgegaan) liet in de woelige dagen van

1564 Hans Sprenckhuysen, de welgezeten koopman, die in den strijd om de vrijheid een moeilijke rol vervuld heeft, twee royale huizen bouwen, waarschijnlijk de eerste van die gestalte op den nieuw bewoonbaar gemaakten wal. Het eene liet hij zijn eigen naam geven (onderscheidene leden der familie Six hebben later in „Sprenckhuysen" gewoond), het andere noemde hij „Vredenburg", waarschijnlijk in de hoop op een einde aan den strijd en de moeilijke tijden, — een hoop, die hij echter niet in vervulling zag gaan, want in 1568 behoort Hans Sprenckhuysen tot de ingedaagden en verbannen, wier achtergelaten goederen verbeurd verklaard en wier huizen, als die van „fugityven" door den schout verhuurd worden ten bate van Spanje's koning. In hetzelfde jaar vinden wij hem in Engeland, waar hij geld verzamelt ten dienste van de zaak der vrijheid.

Waar nu de Nederlandsche Bank staat, bouwde in 1643 Philips Vingboons op last van regenten van het St. Pietersgasthuis negen huizen, „heel sterck en cierlijk van binnen opgemaect, hebbende een lustige uytzicht, vermits den Amstel daer voorby passeert, en veel gewoel is van schuyten en ander vaertuigh". En niet ver van daar had dezelfde bouwmeester twee jaar vroeger twee heerenhuizen „getimmert" voor Pieter Jansz. Sweling, zoon van

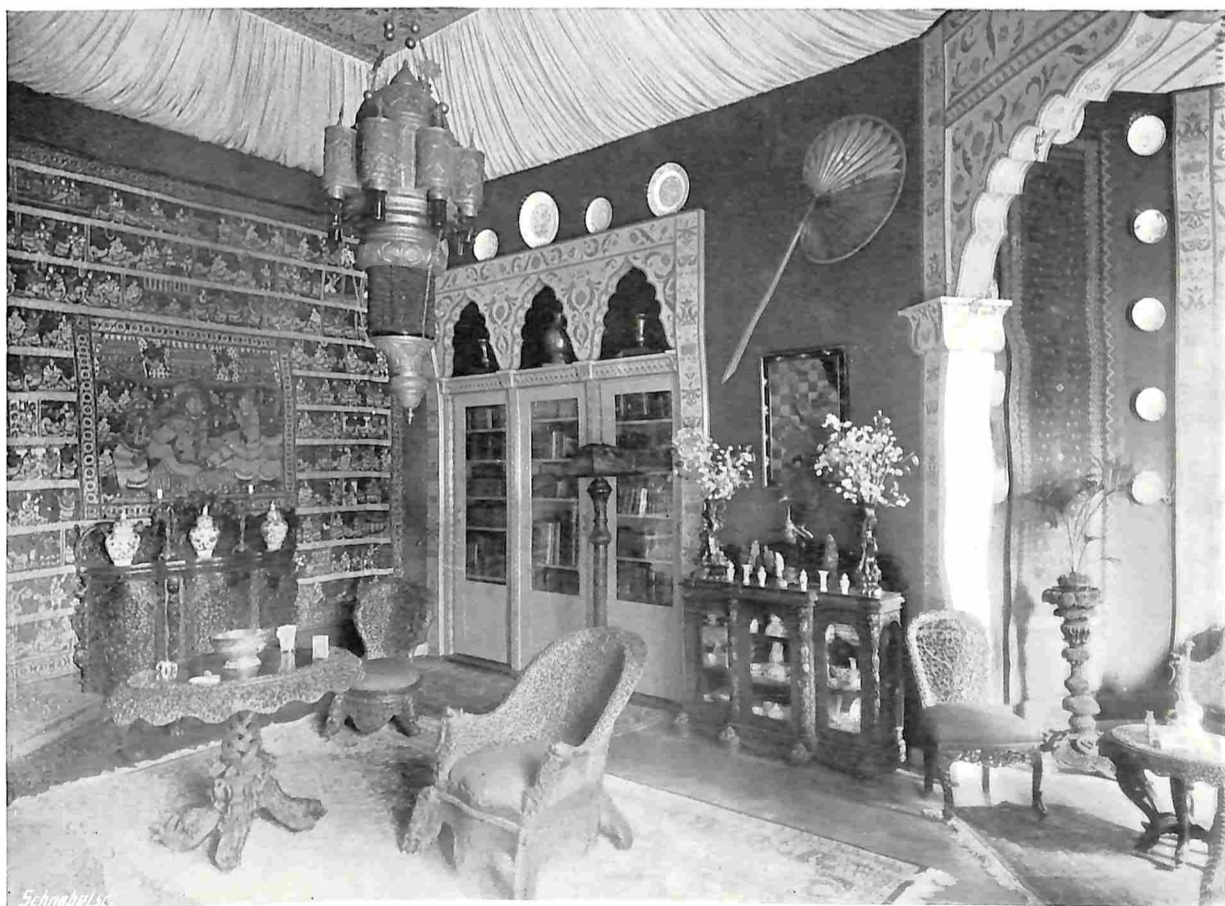

Foto Aug. F. W. Vogt.

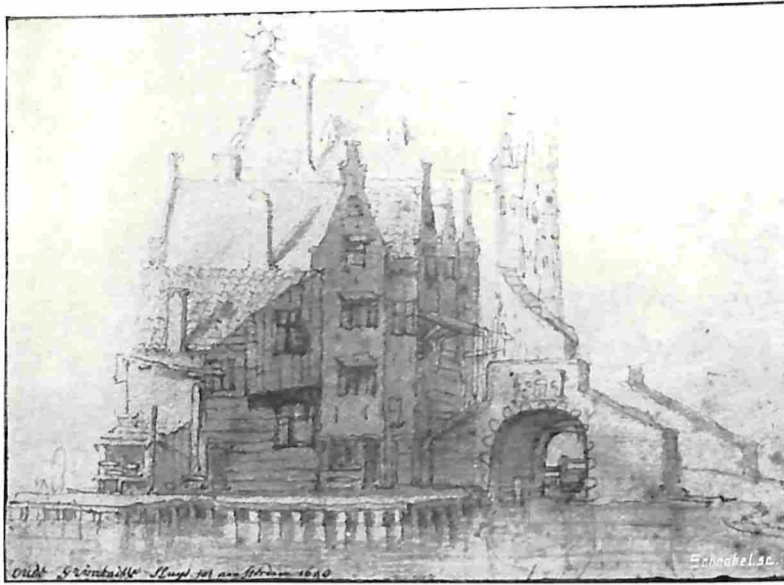
KASTEEL BILJOEN. DE „INDISCHE KAMER".

den beroemden organist. Een er van is reeds lang in *would-be*-antiek stijl herbouwd, maar het andere, kort voor dezen genummerd Oude Turfmarkt 13, nu Rokin 145, draagt nog zijn geboortjaar 1642 aan den top en heeft nog zijn Dorische en Jonische pilasters, zijn stoep en het meerendeel van zijn oorspronkelijken voorgevel behouden. Een ander bekend huis hier was de Keyserin van de familie Bruyningh, het tweede van den hoek Dceelenstraat (thans door een stijlloos huis vervangen) terwijl op het Nieuwe lant ook de woning stond waar Willem van de Velde de jonge, de beroemde zeeschilder, zijn eerste huwelijksjaren doorbracht.

Was zoo de Oude Turfmarkt van een uithoek der stad herschepen in een fraai stadsgedeelte met voor zijn tijd rijke huizen en breede kade, een eigenaardig contrast vormde daarmede het hoekje bij de Langebrug en Grimnessesluis, die toegang gaven tot Grim- en Voorburgwallen en het overige van de 17de-eeuwsche oude stad. En het meest eigenaardige: heerschte op de Turfmarkt voornamelijk de bedrijvigheid van het verkeer te water, in de benauwdheid van Langebrugsteeg en Grimburgwal bewoog zich het verkeer per as, dat, vooral nadat in 1647, op de voormalige plaats der brouwerij de Sleutel van de familie Bicker, van stadswege het Oudezijds Heerenlogement was gebouwd, meer en meer van beteekenis werd.

In onze dagen zouden ongetwijfeld lang vóór het nemen van een besluit om zulk een deftig logement voor landgenoot en vreemdeling te vestigen, de noodige maatregelen voor een ruim en gemakkelijk verkeer genomen zijn; in de zeventiende eeuw deed men daar echter zoo niet aan. Buurtverenigingen bestonden nog niet en de rubriek Ingezonden stukken moest nog worden uitgevonden. Ook requesten van burgers tot verbetering van verkeerswegen zouden nog een paar eeuwen op zich laten wachten.

Met een enkele uitzondering evenwel. Hier moet n.l. de aandacht gevraagd worden voor een curiosum, afkomstig uit het familie-archief-de Graeff, een merkwaardig stuk, gericht aan de „Eedle Erntfeste Groodt Achtbare Veelvermogende Heeren d'Heeren Burgemeesters, regierders ende uytmuntende Verbeeteraers der Wijtberoemde Stadt Amstelredam" 1). De schrijver — jammer dat wij zijn naam niet vernemen, maar wellicht is het de pachter van 't Oudezijds Heerenlogement — begint met het in de hoogte steken der Veelvermogende Heeren, „voor den ijver ende vlijdt, die H. Eed. doende zijn in 't overal tot verwonde-

HET ROKIN TE AMSTERDAM.

DE GRIMNESSESLUIS IN 1640.

(Naar eene teekening van G. van den Eckhout, Atlas-Splitgerber).

verzoekt dus die huisjes met hun aanhang weg te nemen, op de vrijgekomen plaats een pleintje aan te leggen voor de vischboeren, en de Grimnessesluis, „die nae (= vergeleken met) d'andere steene Bruggen voort Heeren Logement wel drijvoeten hoogh is, boven aff te nemen ende vlacker te maecten”.

Die sluis is dan ook wel een van de beruchtste, die Oud-Amsterdam ooit gekend heeft. En wie de oude, solide, maar onhandige karossen van de 17de en 18de eeuw wel eens van naderbij heeft bekeken en zich dan een voorstelling tracht te maken hoe zulk een gevaarte van de bultige Grimnessesluis neerkomt, door het nauwe, nu in onbruik geraakte steegje (tegenover het Nes-einde) heenrammelt en ten slotte met een scherp draai in de (nog even nauwe) Langebrugsteeg poogt te komen, om ten slotte den Grimburgwal te bereiken, die kan zich volkomen begrijpen hoe onze requestant er toe komt te zeggen dat „het Heeren Logement, dat nu van binnen seer prinselyck ende uijt nemende bequaem is, doort wegnemen van die huysen vast bequaem werden (mocht) voor groote heeren ende prinssen te logeren, 'twelck sonder tselve daer toe niet bequaem is, alsoo geen Carossen met vier, ick swijge ses paerden de voorsz. sluis zouden connen aff, ende soo swijgende (zwaaiende) nae 't Heeren Logement comen, dat nu seer moeyelyck met twee paerden ende niet sonder perijckel van menschen te verongelucken, te doen is door de stijlheit van de sluis, item de naeuwe passagie ende 't schierlijck omsweyen, sijnde de voorsz. wegh de principaelste passagie ende van wae ende werwaerts de meeste carossen comen en rijden moeten etc”.

Een bijzonder belang stelt onze man er in, dat de Boeren-Vischmarkt dicht bij het Heerenlogement komt; hij noemt verschillende voordeelen en gemakken op, die de vischverkoopers hiervan zullen ondervinden (bovendien „soude het oock een extraordinair gerieff voort Heeren Logement” zijn) en bepaald aandoenlijk is zijn zorg voor de „Cooplieden van de Borse” (Beurs) die van de tegenwoordige ligplaatsen der Boeren-vischmarkt op 't Rokin zoo veel onaangenaamheden ondervinden. Want, zoo zegt hij tot Burgemeester, „als de Comptoirs, die door u Eedlen soo gerieffelijck naebij de Borse sijn geordonneert, haer Brieven uytgeven, is die cleyne plaats voor de Cooplieden niet te groot, ende sijn alsoo de vischlyuden en coopers deselve seer indewege, gelijck het gespreck overt coopen ende vercoopen haer oock seer hinderlijck is int lesen van hare brieven”. Ook moeten de cooplieden „van de Borse gaende ende van daer comende seer veele die passagie gebuycken, maer seer becummerlijck, want nevens malcanderen gaende moeten dickwils van een scheidende haer discourssen breecken”. Daarbij komt nog „dat het water, datse (n.l. de vischlyuden) uijt haer vlooten gieten, niet alleen voor de Gebuyren maer oock voor de cooplieden altijt een natte straet ende des winters een ijskorst daer over maect, dat die niet te gebuycken is uyt zaecke dattet water geen bequame cours heeft, schuyn aff over de geheele straet tot voort Zeeuws comptoir 2) nederloopt”.

Ook kent onze schrijver reeds uitnemend het gewicht van het argumenteeren met het oordeel der vreemdelingen. Hij

HET ROKIN TE AMSTERDAM.

DE ACHTERZIJDE VAN DE GRIMNESSESLUIS.

(Naar een foto van omstreeks 1865).

HET ROKIN TE AMSTERDAM.

CURIEUSE AFBEELDING VAN EEN OVERGANGSSTADIUM. ACHTERGROND DE GRIMNESSESLUIS, DAARVOOR DE NIEUWE BRUG MET DEN NIEUWEN AANGELEGDEN WAL.

(Photo van omstreeks 1869).

hangt dit aantrekkelijk schilderijtje op: „De vremde Luyden... zeggen, dat sij int incomen van de stad aende Binnen Amstel tot cieraat vinden een treffelijcke Brugh met wapens ende Leeuwen verciert. 3) voorder varende een heerlijcke Stadt door de Halve maens Brugge comende, princelijcke achter aent water met tuynen uytcomende Huysen, een wijnich vorder een zeer uytmuntende steene Brugh van Acht sware zuylen, 4) daer door zijnde wederom treffelijcke Gebouwen ende heerlijcke Huysen, ende aende Langebrugh comende, connen haer niet genoetsaem verwonderen, jae dat haer al d'andere heerlijkheit verachten, datse soo diep in de stad gecomen sijnde, recht op 't oogh ende naebij den Dam soo een vuylen hoeck vinden daer vorder nae de beurs vaerende alles wederom heerlijk verthonende vinden”.

Summa summarum: in naam van het verkeer en van de reputatie der stad, weg met dien „vuylen hoeck”, die onoogelijke huizen!”

En welk is nu dat onoogelijk viertal? Hij heeft ze duidelijk aangewezen, ze vallen als de hoekhuizen Rokin en Langebrugsteeg (zuiderhoek) dadelijk in 't oog wanneer men het Rokin langs wandelt en — ze staan er nog heden! Requestrant zegt ook wat er verder moet gebeuren. Wanneer deze perceelen zijn afgebroken en hier een plein ontstaan is, zal het noodig zijn „de huysen vande Oude Turfmarkt mette 2 alreede in de Langebrugsteeg op hoop gemaecte schoone huysen, benefens die daer datelijck noch bij zouden werden getimmerd, tot een reije aen malcanderen te brengen, daer toe eers bequamelijck het Huys van Jaques Belt, seer hoogh sijnde, ende nu laest met een heel groote Lijstgoot aende zijde gemaect, soude comen, dewijle het selve, met de huysen der Oude Turfmarkt ende die van de Oostzijde der nes gelijkstroockende, groot achting zouden geven”. 5)

De vraag dringt zich op: waarom is het stuk van dezen practischen en voor zijn tijd zeker vooruitstrevenden planmaker niet onderteekend? Is het een copie van het origineel, en vond men het niet noodig dag- (het is waarschijnlijk van omstreeks 1650) en onderteekening over te nemen? Of is de schrijver werkelijk de waard uit het Oudezijds Heerenlogement en schrikte hij er ten laatste voor terug, hij de pachter van een stedelijke instelling, om zijn open naam te verbinden aan het stout bestaan: Burgemeesteren te willen leeren hoe zij de stad verbeteren moesten?

Het resultaat was dan ook nihil. Mischien is na eenigen tijd eens omgekeken naar den „vuylen hoeck” en heeft men uit vrees voor brandgevaar nolens volens het vuilnisvat weggenomen, maar overigens kunnen we ons best het half verwonderde, half verontwaardigde gelaat van zoo'n 17de eeuwsche stedekeoning voorstellen bij de ontvangst van zulk een epistel. De Grootachtbare Vroedschap, den veelvermogenenden Regierders en uijt-

munten den Verbeeteraers van het witt-beroemde Amsterdam zou men vóór-zeggen hoe de wegen verbeterd moesten worden, — hoe bemoeide zich dat volk zelfs met het openbaar verkeer!

De toestand zou nog ruim twee eeuwen bestendig blijven. Eerst in 1860, toen het Oudezijds Heerenlogement reeds lang was verlopen en de plek van bestemming veranderd, begon men den terug-wijkenden wal der Oude Turfmarkt bij de Langebrug te verbreedden, nadat in 1852 goedgegunst werd beschikt op den wensch van den bloemist Kienhuize om dit stadsdeel te verfraaien en te verrijken met een boven 't water te bouwen koepel, een Salon des Plantes en wintertuin, waar wandelaars uitrusten en liefhebbers bloemen konden kopen. Het sierlijke gebouwtje werd 9 September 1854 geopend, doch „de administratie der gelden viel in zóó ongelukkige handen”, dat de onderneming in 't voorjaar van 1855 alweer moest worden opgegeven. Omstreeks 1867 kwam de toestand, dien onze requestant, had hij zoolang kunnen leven, zou hebben toegejuicht. Er werd opnieuw een stuk van 't Rokin aangeplempt, de wal kreeg zijn tegenwoordige gedaante, ook werd de rooilijn in den hoek Oude Turfmarkt-Langebrug aanzienlijk naar voren gebracht, het terrein van 't Gasthuis tot op deze rooilijn uitgebreid, de hooge Grimnessesluis afgebroken en het water van den Grimburgwal onder een nieuwe vaste brug naar het Rokin gevoerd. De „onoogelijke huysens” op den hoek bleven daardoor wel-is-waar bestaan, maar raakten nu een heel eind van den wal af en vielen nu, waar ze in de rooilijn Rokin gekomen waren, minder op. Een eigenaardig voorkomen kreeg door deze ingrijpende veranderingen echter de Grimnessesluis, waarvan de hooge oprit aan de zijde Langebrugsteeg gebleven en enkel achter aan de waterzijde door een leuning afgesloten is. Doch het interessante buurtje, dat nu met zijn achterhuizen diep in 't water verdwijnt, is er als oud stadsgezicht nog belangwekkender door geworden, en de vreemdeling, die onvoorbereid in dit stads-centrum rondwaalt, zal zijn oogen niet kunnen gelooven, dat een pittoresk gezicht als dit, in een zoo om verkeerseischen schreeuwende, modern doende wereldstad, tot op heden onvernipt en onaangestast is gelaten.

(Slot volgt).

CORN. J. GIMPEL.

1) Het stuk zal in extenso worden gegeven en toegelicht door Mej. Marie van Soest in het eerstvolgend Jaarboek van het Genootschap „Amstelodamum”.

2) aan den oostelijken vleugel van de Beurs. 3) de Blauwbrug. 4) de Doelenbrug, tusschen Doelenstraat en Munt. 5) Men bedenke, dat toen de rooilijn der Oude Turfmarkt gansch anders liep dan thans. Werkelijk zou na slooping van het gewraakte viertal huizen één rechte lijn Oude Turfmarkt—Nes verkregen zijn.

HET ROKIN TE AMSTERDAM.

DE OUDE TURFMARKT, HOEK GRIMNESSESLUIS OMSTREEKS 1865. OP DEN ACHTERGROND „HET HUIS OP DE DRIEGRACHTEN”, DAARACHTER DE TOREN DER ZUIDERKERK. (Naar de gekl. teekening van J. M. A. Riecke, Gemeente-atlas Amsterdam).

DE BREM.

ER zijn weinig planten, die zoozeer een streek karakteriseeren als de brem. Zijn de meeste onzer inlandsche gewassen tamelijk cosmopolitisch aangelegd, vindt men ze zoowel op het veen als op de klei en het zand, de brem behoeft men op de eerste twee niet te zoeken. Waar ze in Mei en Juni in gouden bergen bloeit, daar is het een uitgemaakte zaak: daar is het zandgrond. De bermen der wegen vooral schijnen voor haar een uitverkoren plekje te zijn. En waar ze groeit, daar ziet men ze niet in enkele verstrooide exemplaren, maar daar vormt ze vaak heele bossen: al naar de omstandigheden het meebrengen of laag bij den grond blijvend, of als ze vrijelijk opgroeien kan, meer dan manshoogte hoog. Verleidelijk is het ze te plukken, maar nog verleidelijker is het uitdelven van een heele plant, om die in eigen tuin te zetten. Maar 't resultaat is vaak niet schitterend. Of de brem zich dan zoo moeilijk verplanten laat? Dat niet, maar men moet het met eenig beleid doen. Wie in Augustus de rijpe zaden verzamelt — platte boontjes in miniatuur — en die in 't volgende voorjaar op een bedje in den tuin uitstrooit en licht onderharkt, die krijgt dien eigen herfst bremplantjes van een voet hoog. En die kan men verplanten, waar men ze hebben wil. Men hoeft er niet eens zoo heel voorzichtig mee om te gaan; ze groeien wel verder. Wat bij die jonge plantjes vooral opvalt, dat zijn de vele kleine knobbel-tjes aan de wortels, de meeste zoo groot als een speldeknoop, sommige wat kleiner, andere iets grooter. Het zijn de stikstofknolletjes, die men aan de wortels van alle Vlinderbloemigen aantreffen kan. Maar bij de brem zijn ze al bijzonder talrijk. In die knolletjes huizen miljoenen van microscopisch kleine organismen, die den naam van bacteriën dragen. Zij bezitten het vermogen, de stikstof uit de lucht voor zoo ver die zich in den grond bevindt, te binden en worden daarom stikstofbacteriën genoemd. Hun wetenschappelijke naam is *Bacillus radicialis*. Zij stellen de plant in staat, zelfs op de onvruchtbaarste gronden te groeien. Die hulp is wederkeerig. Want bezorgen zij aan de brem het stikstofvoedsel, deze geeft aan hen op haar beurt de huisvesting en bovendien alles, wat ze verder voor het levensonderhoud noodig hebben. Zoo hebben ze beiden naar het schijnt een verbond tot wederzijdsch dienstbetoon gesloten en vindt men hier een voorbeeld van „symbiose”, zooals trouwens zooveel in het plantenleven voorkomt.

De lange takken van de brem leveren een voortreffelijk materiaal voor het vervaardigen van stalbezems en de naam van bezembrem is dan ook tamelijk algemeen. Wat bij die takken het eerst in het oog valt, dat is de groene kleur van de schors en de schijnbare afwezigheid van bladeren. In werkelijkheid zijn die bladeren er wel, maar ze zijn zóó klein en zoo weinig talrijk, dat men ze allicht over het hoofd ziet. Voor een deel enkelvoudig en tamelijk smal, voor een ander deel drietallig als kleine klaverblaadjes, maar dan veel beperkter van omvang, kunnen ze, hoe graag ze ook zouden willen, de plant toch niet van het noodige voedsel voorzien. In hoofdzaak is die taak opgedragen aan de groene schors van de roedevormige takken. Ze is tot dat doel op een zeer eigenaardige wijze gebouwd. Onder de opperhuid bevindt zich het groene weefsel, dat uit vijf à zeven rijen cellen bestaat. Het vormt geen samenhangenden mantel rondom den heelen stengel, maar wordt door straalvormige lijsten van bastbundels in tien à vijftien strooken verdeeld. De cellen van dit weefsel zijn met chlorophyl gevuld en vandaar, dat het in voldoende mate voor de assimilatie zorgen kan. Doordien de opperhuidcellen naar buiten zeer dikwandig en bovendien met een waslaagje overtrokken zijn, is de verdamping al heel gering en kan de brem het op de droogste gronden uithouden, zonder dat ze met watergebrek te kampen heeft. Haar bloemen, tamelijk groot en echte vlinderbloemen, staan in den regel alléén, in de bladoksels. Doch juist

omdat de blaadjes zoo klein zijn, schijnen ze op eenigen afstand bijna rechtstreeks uit de takken voort te komen. Bij elke bloem herkent men dadelijk de naar boven geslagen groote vlag, de beide zijdelingsche zwaarden en de daaronder gelegen kiel, die uit twee aaneensluitende kroonbladeren bestaat. Waar bij de vlag de plaat in den nagel overgaat, bevindt zich aan den voorkant een saprijk celweefsel, dat gemakkelijk door de insecten doorboord en uitgezogen kan worden. Wie niet beter wist, zou meenen, dat hier honig lag. Vooral als de zon er op schijnt, schittert het heel verleidelijk. De kiel heeft aan den voet, aan elke zijde, een groefje en een knobbelje en die passen precies in de overeenkomstige deelen aan den voet van de beide zwaarden. Zoo zitten ze daar stevig in mekaar geklemd en elke drukking, op de zwaarden uitgeoefend, wordt op de kiel overgebracht. Bovendien bevindt zich aan den voet van elk der zwaarden nog een stompe tand, die zich, als de bloem gesloten is, onder de vlag verbergt. Zij houden de zwaarden, en daardoor ook de kiel, in hun horizontalen stand. In de kiel liggen de stamper en de tien meeldraden, met hun voereinde als een horlogeveer opgerold. Al vroeg laten de helmknoppen hun stuifmeel vrij en het wordt in het voorste deel van de kiel tijdelijk bewaard.

Gaat nu een insect schrijlings op de kussenvormig gewelfde vleugels zitten, dan dalen deze door dat gewicht, de kiel gaat mee en de stamper en meeldraden, spiraalvormig daarin opgerold, persen met hun voereinde het stuifmeel tegen het onderlijf van den bezoeker. Bij zoo'n eerste bezoek blijft de bloem nog tamelijk wel haar eigenlijken vorm behouden; ze buigt slechts weinig door en kiel en zwaarden keeren, als ze van hun last bevrijd zijn, gemakkelijk weer in hun oorspronkelijken stand terug. Maar anders wordt het, als er meer en vooral, als er zwaarder bezoekers, zooals dikke hommels, komen. De stompe tanden, waardoor de zwaarden op hun plaats gehouden worden, begeven het en het heele schuitje, met de zwaarden inclusief, valt met een schok naar omlaag. De stijl, die lange veer, botst den bezoeker met geweld op den rug, het stuifmeel, nog in 't scheepje aanwezig, vliegt er uit en hecht zich rondom op het lijf van den gast. Maar deze, die zoo iets al honderd maal ondervonden heeft, laat zich niet van de wijs brengen. Hij zoekt het stuifmeel bijeen, dat nog aan de helmknoppen hecht en vliegt weg. Bij een andere bloem zal hij opnieuw z'n geluk beproeven. Deze, de pas verlatene, ontvangt geen bezoek meer. Scheepje en zwaarden hangen naar omlaag en keeren niet in hun stand terug; het is den insecten een teeken, dat er voor hen niets meer te halen is. Een enkele zweefvlieg, een domme kever mag nog eens komen, om zich aan de restantjes van het stuifmeel te goed te doen, het is voor de bestuiving van geenerlei nut. Die heeft plaats gehad bij de laatste, de geweldige explosie.

Augustus, in 't warmst van den zomer, zijn de zaden rijp. Als men dan bij het zonnebranden z'n hand eens door de bremstruiken laat gaan, hoort men een zacht knetterend geluid. Het is, als werden kleine pistooltjes afgeschoten. De peulen springen dan open, de beide kleppen rollen zich terug en de zaden worden er uitgeslingerd, naar rechts en links. Twee jaren later zijn 't bloeiende struiken geworden.

K. SIDERIUS.

DE HOED VAN MONS. DEST. GÉROL.

DE hoofdredacteur van het Ochtendblad „l'Après-demain” zat druk te werken op zijn bureel nabij den Boulevard Poissonnière, terwijl hij onderwijl een levendig gesprek onderhield met twee zijner medewerkers, die in hetzelfde lokaal bezig waren.

Hoe luid de stem van den Chef ook klonk, indien hij het zeggen van een zijner medewerkers beantwoordde met een „animal”, „chameau”, „cochon” of anderen eeretitel, en hoe druk hij ook gebaarde met hoofd, schouders, beenen en linkerhand, onop-houdelijk door krasten de pennen over het papier.

Foto R. Tepe.

DE BREM.

Foto Heitmeier.

DE GEWESTELIJKE UITVOERING VAN HET NED. GYMNASIEK VERBOND TE HOOFDDORP (HAARL. MEER)
OP TWEEDEN PINKSTERDAG.

DE DAMES-GYMNASTEN VAN DE AFDEELING ZAANDAM IN DEN OPTOCHT.

Op dat oogenblik werd er aan de deur geklopt en riep de Chef met stentorstem: „entrez”.

Een jongmensch van even twintig jaar, blond, slank en met bescheiden voorkomen, trad binnen, keek eens rond, en overhandigde toen den hoofdredacteur een brief, terwijl hij er bijvoegde: „Je suis de Brest”.

„Dat lap j'em”, klonk het antwoord, „ik kom uit Carcassonne”.

„Dat dacht ik wel”, hernam het jongemensch.

„Zoo, en waarom dacht u dat wel?” volgde er onmiddellijk op, terwijl de Chef den hem overgereikten brief opende.

„Omdat u in uw voorkomen het type bent van den man van het Zuiden”.

„Tartarin?”

„Ik weet niet; 't kan ook Gambetta zijn of Numa Roumestan”.

„Zeg eens grappenmaker, als je ons hier in het zonnetje wilt komen zetten, dan moet je vroeger opstaan”, voegde hem de hoofdredacteur, de heer Bouillant, toe, terwijl hij zich verdiepte in den pas geopenden brief.

„Zoo; van mijn ouden vriend Dutourel, die zich nog maar altijd druk maakt, met het aankopen van rente en het plaatsen van fondsen voor de goede inwoners van Orleans. Zoo, zoo, dus u had meer aanleg voor journalist dan voor bankier?” zoo wendde hij zich weder tot het jongmensch. „Ja, ziet u, Dutourel heeft altijd aanspraak op mijne dankbaarheid, hij heeft mij aan den gang geholpen. Hij komt ook uit Carcassonne; dat zou u niet gezegd hebben, wel?”

„Neen meneer”.

„Waarom niet?”

„Omdat hij altijd zoo hoogst ernstig en in alle omstandigheden zoo bijzonder nauwkeurig en in de vormen is”.

„Zoo, dank je wel; jij slooft je uit om mij complimentjes te maken”.

„Dat was niet de bedoeling, meneer”.

„Neen Uilenspiegel, dat begrijp ik. Neem me niet kwalijk. Hoewel ik op het oogenblik eigenlijk niemand nodig heb wil ik het toch wel eens met u probeeren, omdat u zoo warm door mijn ouden vriend Dutourel wordt aanbevolen. Ik engageer je voorloopig voor een maand, op tweehonderd francs. Ziehier een aanwijzing op de kas voor dat bedrag. Zorg vandaag met je zaakjes onder dak te komen en den weg een beetje te leeren kennen en kom dan morgenochtend om elf uur hier”.

En zoo deed André de Brest, den volgenden morgen om elf uur zijn intrede in de bureelen van „L'Après-demain”.

Als we zeggen: om elf uur zijn intrede dan zijn wij niet volkomen juist. Hij stond om elf uur, na te hebben aangebeld, bij den ingang der bureelen van het Ochtendblad te wachten. Daar er op dat bellen niemand verscheen, ging hij, na een paar minuten wachters, voor het gebouw op en neer wandelen en zag na eenigen tijd den Hoofdredacteur met zijn beide helpers, die hij gisteren ontmoet had, druk redeneerende, naderen. Hij verwijderde zich op eenigen afstand en belde eenige oogenblikken later nogmaals aan het redactie-bureau aan.

„Ah, goeden morgen, M. de Toulon... pardon... de Brest; hoe gaat het sedert gisteren? Goed gedisponeerd om ons eens te doen kennismaken met uwe gaven als reporter?”

„Och dat weet ik niet meneer; dat zal er van afhangen”.

„Nu, wij zullen eens zien. Ernest, geef Mr. de Brest die hoedendoos eens, die van morgen voor ons bureau is gevonden”, zoo wendde hij zich tot een bediende, die met een glimlach op het gelaat vertrok en kort daarna met een met blauwe randen geplakte grijze papieren hoedendoos weder binnen kwam.

„Die hoedendoos”, zoo wendde de Chef zich met een hoogst ernstig gelaat tot zijn nieuwe assistent, „is hedenochtend vroeg door Ernest, toen hij de bureelen schoon ging maken, voor de deur van het gebouw gevonden. Weest u zoo goed, die doos eens te onderzoeken en er een artikel over te schrijven. Gaat u met uw doos hier maar in deze kamer zitten; het is die van uw collega die thans naar Brest is — kijk eens wat een toevalligheid — om de vlootrevue bij te wonen. Hij behandelt anders ook gevonden voorwerpen. Een mooie combinatie niet waar? Marine en gevonden voorwerpen. U vindt hier adresboeken en verder alle benodigdheden voor uw arbeid. Entrez s.v.p.”

En André trad, nog steeds met de bewuste hoedendoos in de hand, de hem aangewezen kamer binnen, deed onhoorbaar de knip op de deur, stak een sigaret aan, nam zijne omgeving eens op en maakte zich eindelijk gereed, de gevonden hoedendoos te onderzoeken. Hij beschouwde het voorwerp met een argwanenden blik, schudde de doos zachtjes en luisterde er toen aan of hij ook iets hoorde bewegen.

„Men kan nooit weten”, klonk het half luid; „met een man,

Foto Hoogsch. Bureau.

OPTOCHT VAN DAMES-GYMNASTEN DOOR DE BREESTRAAT TE LEIDEN
OP DEN TWEEDEN PINKSTERDAG.

zoals *M. Bouillant* volgens de beschrijving van zijn ouden vriend moet zijn, moet men op elke beetneming verdacht zijn". Hij hoorde echter niets, ook toen hij harder schudde bewoog zich niets in de doos.

Eindelijk besloot hij het ding te openen; en toen dit met het nemen van allerlei voorzorgsmaatregelen geschied was, zag hij tot zijn verwondering geen muizen of eenig reptiel, zooals hij half en half verwacht had, te voorschijn kruipen, maar een dikke streep stof ter plaatse waar de deksel op de doos sloot, en die bij eene vluchtige reiniging was achtergebleven.

"Ik had eerder verwacht een natte doos in handen te krijgen, omdat het vannacht nog al geregend heeft," overwoog *André*, nadat hij den hoed van hoog model, die de doos bevatte, er had uitgenomen. De hoed was van een model met platten rand, dat toenmaals te *Parijs* veel werd gedragen, vooral door artisten, journalisten en boulevardiers.

Het hoofddeksel, hoewel veel gebruikt, was niet versleten. Aan den binnenkant tegen den bodem was een kaartje geplakt, waarop *V. C. de St. Gérol*, zonder verdere aanduiding van adres.

Toen *André* zoover was gekomen met zijne nasporingen, stond hij een oogenblik te peinzen en sloeg daarna langzaam het groote *Parijsche Adresboek* open bij de letter *G*. Hij bladerde een oogenblik. „Geen *Gérol*”, ontsnapte aan zijn lippen. Vervolgens kwam de letter *S*. aan de beurt. „Ja heiligen genoeg, maar geen *St. Gérol*”. En terwijl hij het boek weglegde, schudde hij het hoofd eens naar de gesloten deur en prevelde: „*sumisterie*. Het zal een niet erkende afstamming zijn van „*La grande Duchesse de Gérolstein* en haar vriend *Frits*”.

„Zoo'n meneer diende echter wel eenig adres in zijn hoed te laten plaats, als hij er prijs op stelde hem niet te verliezen”, voegde hij er in zich zelf bij.

En terwijl hij den hoed oppaste kwam hij tot de conclusie: „grootte kop; veel haar; veel pomade; *homme du midi*”.

Zijn onderzoek voortzettende, vond hij, na de lederen rand, die het hoofd omsluit, te hebben opgeslagen, aan de binnenzijde, met sierlijk rondschrift in inkt geschreven: *On va me tuer!!*

„Wel”, dacht *André*, dat wordt dramatisch. *M. de St. Gérol* staat op het punt te worden gedood en schrijft dit in keurig rondschrift op den binnenkant van den rand van zijn hoed, onderschraapt het een paar keer en zet er nog twee vette uitroepingsteekens achter.

Men zou zoo zeggen dat de moordenaars hun slachtoffer niet overhaast hebben en dat dit zelf eene benijdenswaardige mate van koelbloedigheid heeft bezeten. Maar waarom schrijft hij dan het adres niet op, waar de moord zal plaats hebben? Hij had er tijd voor in overvloed. Maar laten wij eens verder kijken en de voering eens uit dien merkwaardigen hoed verwijderen”.

Toen *André* dit gedaan had en de voering op de tafel had nedergezet haalde hij eenige zijdeachtige papiertjes uit den hoed te voorschijn en legde die met een bedenkelijk gezicht op de tafel. Oogenshijnlijk was het bankpapier en hij telde twintig biljetten, ieder van duizend francs.

Hij nam vervolgens een der banknoten in beide handen, hield haar naar het licht gekeerd en stond op het punt in een luid

Foto C. Steenberghe.

DE OUDE VIJFTIENDE-EEUW-
SCHE TOREN TE BALGOOIJ,
TOT WELKS AFBRAAK EENIGE
WEKEN GELEDEN DOOR DEN
BALGOOJSCHEN RAAD WERD
BESLOTEN.

gelach uit te barsten, toen hij bedacht, in de nabijzijnde kamer te kunnen worden gehoord en hij vergenoegde zich dus, terwijl hij de inspectie over de volgende biljetten voortzette, met eenige grimassen te maken en inwendig te gniffelen. „Meesterlijk nagemaakt; iedereen die niet als ik in den geldhandel is geweest, zou er inloopen Hoe komt *M. Bouillant* aan zoo'n schat? Maar zou er nog meer in dien merkwaardigen hoed verborgen zijn? Mij dunkt van neen. Het schijnt dat ik thans alle geheimen van *Udolpho* ontdekt heb”.

Spoedig werd nu de hoed weer door hem in denzelfden toestand gebracht, waarin hij hem ontvangen had, wederom in de doos geplaatst en deze door hem toegebonden. Daarna nam hij papier en inkt en begon te schrijven. (Slot volgt). B.

VOORJAARSREGEN.

Voor *Lea*.

Vroege voorjaarsregen ruizelt
Langs de slanke twijgen zacht,
Nu het zuidwindje suizelt
Door den kalmen, zoele nacht.

Langzaam drijft ineengedoken
Blanke zwaan langs donkre wal,
Nu een rust, onuitgesproken,
Over alles komen zal.

't Water rimpelt met de droppen
Die geruischloos dalen neer
Van der twijgen slanke toppen,
Waar de knoppen botten weer.

En ik hoor de verre slagen
Uit het dorp, dat rustend ligt,
Van de klok, die lange dagen
Onverstoobar deed haar plicht.

Dan wordt alles stil en stiller
Als de laatste slag verdreunt
Met een aangehouden triller,
Die hoog langs de boomen deunt.

En de zoele regen ruizelt
Op de donkre wereld zacht,
Nu het zuidwindje suizelt
Door den kalmen voorjaarsnacht.

JAN J. ZELDENTHUIS.

VARIA.

MODEGRILLEN.

Berlijnsche modedames hebben achtereenvolgens een aapje in haar handmoffen meegevoerd, met een tammen vos aan den ketting als begeleidster geloopt en het nieuwste om op te vaalen in de elegante wereld bij den weg, is thans, met een bruinen marter uit wandelen te gaan.

Het beest krijgt een helkleurigen halsband met zilveren belletjes om en daarmee trekt men zelfs op den *Kurtürstendamm* nog de aandacht, wat trouwens de bedoeling der vertooning is.

Wie zich de scherpe lucht uit het kleine zoogdieren-gebouw in *Artis* even in het geheugen roept, weet zoo ongeveer welk een genot het is, een marter te huisvesten, men voedt het dier bij voorkeur met levende kippen en konijntjes en dat alles doen vrouwen om aan de dwaze modegrillen mee te kunnen doen! G.

DE LAATSTE SPANNENDE WEKEN. HOFWIJCK.

Zaterdag 6 Juni l.l. was voor den aankoop van *Hofwijck* bijeen f 26,800.— (waarvan f 10,000.— door een buitenlander, die indertijd een proefschrift schreef over *Christiaan Huygens* en die hoorde welk 'n moeite de rijke Nederlandsche natie had met 't bijeenbrengen van de koopsom: ruim f 33,000.—).

Voor het herstel is bijeen: f 10,250.— (waarvan f 10,000.— van denzelfden buitenlander).

Is Nederland nog altijd in den dut? Dutton?

Stille maets, een toontje min!

Men zende zijne bijdragen aan:

Dr. C. Hofstede de Groot, Heerengracht 5,
's-Gravenhage.

MEDAILLE, UITGEGEVEN DOOR DE KOLONIALE TENTOONSTELLING
TE SEMARANG.

Vervaardigd door de Kon. Utrechtsche fabriek van Zilverwerken van C. J. Begeer. Ontworpen door J. C. Wienecke.